

DANUTA SOBIECH

## Czynniki wpływające na wahania sezonowe na rynku surowca drzewnego w Europie Zachodniej

Факторы влияющие на сезонные колебания на рынке древесного  
сырья в Западной Европе

Factors influencing on the seasonal fluctuations  
on the timber market in West Europe

### 1. CZYNNIKI WPŁYWAJĄCE NA WAHANIA SEZONOWE POPYTU

**N**ajwiększy wpływ na wahania sezonowe popytu na drewno w krajach Europy Zachodniej mają następujące czynniki.

— Zmiany w intensywności procesów inwestycji budowlanych w ciągu roku, a w szczególności budownictwa mieszkaniowego, którego aktywność wzrasta w okresie wiosennym, a maleje w okresie zimowym. Amplituda wahań sezonowych popytu na drewno sprzedawane na rynek niebudowlany nie podlega takim silnym wahaniom, ponieważ popyt na rynku przemysłowym jest bardziej stały, a większość drewna jest sprzedawana na podstawie umów kwartalnych.

— Sezonowe zmiany cen drewna wynikające ze stosunku pomiędzy popytem a podażą drewna. Najwyższa podaż drewna występuje w późnych miesiącach zimy jako skutek dokonywania zdecydowanej większości wyrębów w starszych drzewostanach. Jednocześnie w okresie tym wzrasta popyt na drewno budowlane. Z okoliczności tych wynikają wahania cen przede wszystkim drewna na pniu. Sezonowe cykle cen wykazują dla drewna na pniu jesienną zwyżkę, późną zimą — szczyt, a od wczesnego lata do jesieni spadek popytu i spadek cen. Prawidłowość ta dotyczy przede wszystkim tych gatunków drewna, które narażone są na spadek jakości i w związku z tym wyrębu ich dokonuje się w okresie spoczynku wegetacyjnego (np. sosna, buk). W odniesieniu natomiast do tych gatunków drewna, które charakteryzują się niewielką podatnością na pogodę, stosunkowo niewielkim różnicowaniem jakościowym i wyrównanym przyrostem masy drewna (np. świerk), można stwierdzić, że wahania sezonowe cen są niewielkie. Wynika to z silniejszego rozproszenia wyrębu tych gatunków drewna, które różnicowane jest w zależności od technicznych aspektów pozyskania drewna, a przede wszystkim od dostępności siły roboczej.

## 2. CZYNNIKI WPŁYWAJĄCE NA WAHANIA SEZONOWE PODAŻY

Jako główną przyczynę wahań sezonowych powszechnie przyjmuje się zmiany w warunkach produkcji wywołane przez następujące po sobie pory roku. Największy wpływ na wahania sezonowe produkcji leśnej mają następujące czynniki (1).

— Zmiany warunków atmosferycznych i terenowych, które mogą utrudniać, a nawet uniemożliwiać prace zrębowe. Np. gruba pokrywa śnieżna utrudnia dojście pracowników i sprzętu do zrębów, chociaż w górach jest czynnikiem sprzyjającym, ponieważ zapobiega uszkodzeniom surowca drzewnego podczas ścinki i przewracania drzew w dół stoku. Ścinka drzew przy niskiej temperaturze powietrza powoduje szybsze tępienie narzędzi, ponadto zamrożone drewno niektórych gatunków staje się bardzo podatne na uszkodzenia mechaniczne. Silne wiatry uniemożliwiają prace zrębowe ze względu na bezpieczeństwo pracy. Długotrwałe opady mogą powodować, zwłaszcza na siedliskach wilgotnych, niszczenie dróg i paraliżują prace wywozowe w pewnych okresach. Na efektywność prac zrębowych wpływa również konfiguracja i wzniesienie terenu nad poziomem morza.

— Zmiany właściwości drewna z punktu widzenia wartości użytkowych; ograniczoność zasobów drewna powoduje dążenie do minimalizacji jego strat w ilości i wartości użytkowej. Zachowanie pierwotnych właściwości surowca drzewnego jest utrudnione przede wszystkim z powodu znacznej podatności drewna na deprecjację. Powszechnie uważa się, że szkodliwe działanie czynników atmosferycznych na ścięte drewno jest słabsze, jeżeli ścinka odbywa się w czasie spoczynku wegetacyjnego, czyli w okresie od października do marca. Przy tym należy zauważyć, że drewno różnych gatunków drzew oraz poszczególne ich asortymenty wykazują różną wrażliwość i ulegają w różnym stopniu deprecjacji, a tym samym ulegają w różnym stopniu wahanom sezonowym.

— Zmiany warunków fitosanitarnych; wymagania ochrony lasu przemawiają za organizacją ścinki drewna w miesiącach jesienno-zimowych przede wszystkim dlatego, że w tym okresie na ściętym surowcu drzewnym nie mogą rozmnażać się szkodliwe grzyby i owady.

— Zmiany w dostępności siły roboczej, stanowiące również istotny czynnik, którzy należy brać pod uwagę przy planowaniu czasu prac związanych ze ścinką i wywozem drewna. W związku z pogarszającą się w leśnictwie krajów Europy Zachodniej dostępnością stałej siły roboczej oraz konkurencyjnym oddziaływaniem pracy w rolnictwie zima jest dogodną porą dla prac leśnych.

— Zmiany warunków transportowych; stan dróg leśnych ma istotny wpływ na organizację i termin wywozu drewna. W niektórych warunkach topograficznych wywóz pozyskanego drewna, ze względu na stan dróg, możliwy jest tylko w okresie mroźnej zimy lub latem po dłuższym okresie bezopadowym.

## 3. OCENA ZNACZENIA WAHAŃ SEZONOWYCH

Wymienione wyżej czynniki działają z różnym natężeniem i ostateczny charakter i intensywność wahań sezonowych rynku drzewnego jest ich

wypadkową. Ogólnie można stwierdzić, że wszystkie czynniki wpływające na wahania sezonowe rynku drzewnego wynikają bezpośrednio lub pośrednio ze zmian warunków atmosferycznych w ciągu roku. W związku z tym, w krótkim okresie możliwości uniezależnienia się od warunków atmosferycznych, a tym samym eliminacja wahań sezonowych, są ograniczone. Z drugiej strony wahania sezonowe rynku drzewnego są łatwe do przewidzenia i w związku z tym możliwe do odpowiedniego zaplanowania i organizacji prac zrębowych. Najsilniejsze wahania sezonowe wykazuje drewno na pniu jako bezpośredni produkt lasu. Natomiast drewno obrobione lub przerobione wykazuje znacznie słabsze lub minimalne wahania sezonowe. Analiza wahań sezonowych rynku drzewnego w latach powojennych w Europie Zachodniej wykazuje długookresową tendencję do spadku ich intensywności, a tym samym do spadku ich znaczenia gospodarczego (2). Jako główny czynnik wpływający na eliminację wahań sezonowych podaży drewna można uznać postęp techniczny. Dotyczy on przede wszystkim udoskonalania metod składowania i konserwacji drewna, co pozwala na uniezależnienie się od bezpośrednich czynników wpływających na wahania sezonowe oraz na ilościowym i jakościowym wzroście wyposażenia technicznego, co pozwala na uniezależnienie się od pośrednich czynników wpływających na wahania sezonowe produkcji drewna, np. ograniczonej dostępności siły roboczej.

Poza postępem technicznym na długookresową tendencję do spadku intensywności wahań sezonowych rynku drzewnego w latach powojennych w Europie Zachodniej wpływa zmiana struktury pozyskania drewna polegająca na wzroście udziału papierówki w ogólnej masie pozyskanego drewna. Jak to już wspomniano, papierówkę charakteryzują zdecydowanie słabsze wahania sezonowe zarówno podaży jak i popytu niż drewno wielkowymiarowe.

Analiza wahań przemysłu drzewnego w Republice Federalnej Niemiec w latach 1958—1967 wykazała występowanie znaczących wahań sezonowych produkcji, sprzedaży i nowych zamówień na drewno (średni udział czynnika sezonowego w ogólnej wariancji wynosił przeciętnie około 0,30). Natomiast ceny i zatrudnienie przemysłu drzewnego w RFN nie wykazały większych wahań sezonowych. Jednocześnie import półproduktów drzewnych wykazał najsilniejsze ze wszystkich analizowanych wielkości wahania sezonowe (1).

#### LITERATURA

1. Reichelm W.: Möglichkeiten zur Beurteilung der kurzfristigen wirtschaftlichen Entwicklung in der Holzindustrie der Bundesrepublik Deutschland unter besonderer Berücksichtigung univariabler Modelle. Forst- u. Holzwirtschaftspolitik 1971 H. 79.
2. Uhlin S.: Cyclical fluctuation in the market for sawn softwood. Timber Bulletin for Europe, FAO. 1977 Vol. 29 sup. 7.

Praca wpłynęła do Komitetu Redakcyjnego 2 sierpnia 1988 r.